नगर प्रमुख श्री जिवलाल खरेल जीवन द्वारा

प्रस्तुत

आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को वार्षिक
नीति तथा कार्यक्रम

मुसिकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
वामीटक्सार, गुल्मी ।

नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,
कर्मचारी तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु,

मुसिकोट नगरपालिकाको नगरसभाको चौधौं अधिवेशनको यस विशेष घडीमा सर्वप्रथम देश र जनताको हितलाई सर्वोपरी राखी जीवन वलीदान गर्ने सबै श्रद्धेय सहिदहरु प्रती सम्मान श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछौं । सामाजिक रुपान्तरणमा दत्तचित्त भएर राष्ट्र र राष्ट्रप्रेमलाइ शिरमा राखी हाम्रो मुसिकोट नगरपालिकाको समग्र समुन्नति र जनकल्याणका लागि हामीमाथि भरोसा राख्ने नगरवासी सबै र जुनसुकै ठाँउमा रहेका मुसिकोट नगरका शुभ चिन्तकहरुलाइ कृतज्ञता पूर्वक अभिवादन टक्र्याउदछौं ।

१. समृद्ध मुसिकोट निर्माण अभियानमा अगाडि बढ्ने क्रममा पहिलो वर्षको कार्यकालमा हामीले अगाडि सारेका नीति तथा कार्यक्रमहरु लागु गर्न सहयोग गर्नुहुने जनसमुदाय, संघ एवं प्रदेश सभाका मा. सदस्यज्यूहरु, सघं संस्थाका प्रतिनिधि, कर्मचारी, राजनैतिक कर्मी, शिक्षक, बुद्धिजिवी, निर्माण व्यवसायी, व्यापारी, पत्रकार, सुरक्षाकर्मी सबैमा हार्दिक आभार तथा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।
२. यसै परिवेशमा आज म आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु । स्थानीय सरकारको लगानीलाइ उत्पादनमुलक कार्यमा लगाइ रोजगारी सिर्जना गर्नु र वसाइसराइ नियन्त्रण गर्नु हाम्रो लागि चुनौतीको विषय बन्न थालेकोले यसलाइ केन्द्रमा राखी हाम्रो दीर्घकालिन सोच, दीगो विकासका लक्ष्यले निर्दिष्ट गरे अनुरुप आगामी आ.व.को नीति र योजना तय गरिएको छ ।

३. नेपालको संविधानमा व्यवस्था भए बमोजिम गठित ७५३ स्थानीय तहहरु मध्ये मुसिकोट नगरपालिका स्थापना भई संविधानको एकल र संयूक्त अधिकारका सूचिमा भएका अधिकारहरुको व्यापक, समन्वयात्मक र प्रतिफलयुक्त अभ्यास गर्दै मुसिकोट नगरपालिकालाई समृद्धीको बाटोमा अगाडी बढाउने दृढ संकल्पका साथ विगतमा अगाडी बढाएका कामहरु पूरा गर्दै नया सोच संकल्प सहित नया योजना र कार्यक्रमहरु अगाडि बढाउने समेत हाम्रो दायित्व हो।
४. उत्पादन, उत्पादकत्व वृद्धी, मानव पूँजी निर्माण, उद्यमशिलता विकास, दिगो विकास, विपद् व्यवस्थापन, सुशासन जस्ता विषयहरुमा हाम्रा कार्यक्रमहरु निर्देशित हुनेछन् । यसका निम्ती हाम्रो प्रथम आवधिक योजना (२०७८/०७९-२०८२/०८३) र मध्यमकालीन खर्च संरचना मार्गदर्शनका रुपमा रहेका छन् ।
५. आगामी आ.व. २०८०/०८१ को नीति, कार्यक्रम र बजेट तर्जुको शिलशिलामा औपचारिक रुपमा विभिन्न पक्षहरुसंग सघन रुपमा प्रत्यक्ष अन्तर्क्रिया गरी रायसुझाव लिनुका साथै सामाजिक संजाल, फोन सम्पर्क, इमेल आदि माध्यमवाट बिभिन्न पेशा ब्यवसायमा संलग्न स्वदेश एवं बिदेशमा रहनुहुने बिकासप्रेमी सम्पूर्ण मुसिकोटवासी महानुभावहरुवाट राय सुझाव माग गरेका थियौं । सो अनुरुप प्राप्त राय सुझावहरुलाइ यथासक्य समेट्ने प्रयास गरेका छौं ।

नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

श्रोत परिचालन

६. बित्तिय अनुशासनमा उच्च प्राथमिकता दिंदै र बित्तिय जोखिमका क्षेत्रहरु प्रति गम्भिर भइ सुधारात्मक कदमहरु चालिने छ। आन्तरिक स्रोत अति न्यून परिचालनको अवस्था रहेको सन्दर्भमा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदानमा भर पर्नु परेको अवस्था हामी सबैलाई जानकारी छ।

७. करको क्षेत्र र दर निर्धारण गर्दा करदाताको क्षमता, करको प्रकृति तथा उठ्ने रकमको आकार र कर उठाउंदा सम्वन्धित क्षेत्रको विकास तथा विस्तारमा पर्न जाने सकारात्मक वा नकारात्मक असर समेत आंकलन गरी सरोकारवालाहरुको सुझावसमेतका आधारमा विगत आ.व.हरुमा परिचालन गरिएका करका दायराहरुलाई फराकिलो गर्दै कर तिर्ने नागरिक दायित्व पूरा गर्न अभिप्रेरित गरिने छ। प्राप्त अनुदान र नागरिकहरुबाट प्राप्त करको समुचित उपयोगमा जोड दिंदै पूंजि निर्माणमा उच्च प्राथमिकता दिइनेछ।

८. सरकारी खर्चको कुशल व्यवस्थापनवाट सुशासनका आयामहरुको क्रियाशिलताद्वारा विकासका लक्ष्यहरु पुरा गरिनेछ। सो को निम्ती आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ। सरकारी कोषको अधिकतम सदुपयोगमा हामी सचेत रहेको ब्यहोरा प्रतिबद्धता सहित ब्यक्त गर्न चाहन्छु।

९. बित्तिय कुशलताद्वारा चालु खर्चलाइ कम गर्ने र पूंजिगत खर्च बढाउने र पूंजी निर्माण गर्ने कुरामा बिशेष ध्यान दिइने बिषय हाम्रो प्राथमिकताको बिषय हो। महालेखा परीक्षकको कार्यालयवाट अन्तिम लेखा परिक्षण हुंदा औंल्याइएका बेरुजुका बिषयमा हामी गंभिर रहेका छौं। कार्यालयको खर्च गर्ने क्षमतामा बृध्दि गरी बेरुजुलाइ न्यूनिकरण गर्दै शुसासन कायम गर्न सूचना प्रबिधिलाइ अधिकतम र उच्चतम प्रयोग गरिने छ।

१०.समृध्द नेपाल, सुखी नेपालीको राष्ट्रिय नारालाइ पूरा गर्न दिगो बिकासका लक्ष्यहरुलाइ बजेट तर्जुमा गर्दा ध्यान दिंदै दिगो बिकासका आधार स्तम्भ, लक्ष्यहरु एवं सूचकहरुको आधारमा दिगो बिकासका लक्ष्यहरुलाइ आन्तरिकीकरण र स्थानीयकरण गर्ने कुरामा बिशेष ध्यान दिइने छ।

११. नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोंच देहाय अनुसार रहको स्मरण गराउन चाहन्छु।

"मुसिकोट नगरको समृद्धिका आधार: सामाजिक विकास र न्यायसँगै कृषि,उद्योग,पर्यटन र पूर्वाधार"

१२. आबधिक योजनाले परिलक्षित गरेका क्षेत्रहरु र मध्यमकालिन खर्च संरचनाको मर्म अनूरुप हाम्रा श्रोतहरु परिचालित हुने छन्। नेपालको संबिधान, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारका आवधिक योजना, प्रचलित कानून, स्थानीय श्रोत साधन लगायतका बिषय वस्तुहरु मुसिकोट नगरपालिकाका श्रोत परिचालनका प्रमूख आधारहरु हुन्।

सहकार्य र समन्वय

१३. देशको संबिधानले परिकल्पना गरेको सार्वजनिक, निजी र सहकारीको माध्यमवाट आर्थिक गतिबिधिलाई चलायमान बनाउने जुन सोंच छ, हाम्रो स्थानीय परिबेशमा निजी क्षेत्र सक्षम हुन नसकेको साथै सहकारी क्षेत्र बिकास अभियानमा जोडिन समय लाग्ने भएका कारण नगरपालिकाले आफ्ना गतिबिधिहरु संचालन गर्दा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहहरु बीचको आपसी सम्वन्ध र समन्वय एवं सहकार्यको आधार माथि बिशेष ध्यान दिइने छ। बिकासका साझा बिषयहरुको खोजी गरी प्रक्रिया अगाडि बढाउने कार्यलाइ प्राथमिकता दिइने छ। बिकास साझेदार संस्थाहरुसंगको सम्वन्ध सुमधुर बनाउदै बिकासका गतिबिधिहरु संचालन गर्नु अहिलेको आवश्यकता हो।

आर्थिक विकास

१४. स्थानीयस्तरमा उपलब्ध श्रोत र साधनहरुको अधिकतम उपयोग गर्दै स्थानीय स्तरमा रोजगारी बृद्धि गर्न स्थानीय अर्थतन्त्रलाइ सबल, गतिशील र समृद्ध बनाउनु स्थानिय सरकारको दायित्व बनेको छ। मुसिकोट नगरपालिकाको

स्थानीय अर्थतन्त्रको प्रमुख श्रोतहरुमध्ये मुख्यत कृषि रहेकोमा अब उक्त क्षेत्रमा आधुनिकीकरण गर्दै लघु-घरेलु उद्योग, पर्यटन तथा ब्यापार क्षेत्रलाइ प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

१५. आवधिक योजनाले परिलक्षित गरेको सोंच **"आकर्षक कृषि र सम्मानित कृषक"** सहितको उद्देश्यमा व्यावसायिक कृषिको विस्तार गर्नु हाम्रो लक्ष्य रहेको छ । कृषिमा विविधिकरण, यान्त्रिकीकरण तथा व्यावसायीकरण गर्दै निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यावसायिक रुपमा विकास गरिनेछ । कृषिलाई सम्मान जनक पेशाको रुपमा रुपान्तरण गरी नगरपालिकामा विद्यमान शैक्षिक बेरोजगारीलाई कृषिमा आवद्ध गराउँदै यसको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउने नीति लिइनेछ । कृषि उत्पादनमा हुने लाभ र लागत अनुमानको प्रभावकारी रुपले विश्लेषण गरी नगदे बालीको प्रवर्धन गरिनेछ ।

१६. कृषि उपज संकलन तथा विक्रि सुनिश्चितता कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिइने छ । कृषि उपजको उचित भण्डारणको लागि शित भण्डारको व्यवस्था सहितको संरचना तयार गरिने छ । सो कार्यक्रमलाइ थप व्यवस्थित गर्न कृषि उपज संकलनको लागि एक कृषि एम्बुलेन्सको आवश्यकता देखिन्छ ।

१७.आर्थिक विकास र गरिबी निवारणका लागि संविधानले परिकल्पना गरेको तीन खम्वे आर्थिक नीति सार्वजनिक, निजी र सहकारिको माध्यमबाट आर्थिक गतिविधि सञ्चालन गरिने कुरालाइ महत्व दिइने छ । निजि क्षेत्रलाई लगानी गर्न आकर्षण सृजना गर्नुका साथै सहकारीहरुसँग भएको पुंजी परिचालनलाई विशेष प्राथमिकता दिइने छ ।

१८. पख्नोस तपाईका लागि हामी केही गर्ने छौं कार्यक्रममा अब थप विषय समावेश गरी यस नगरपालिका भित्र नगरपालिकाकै नागरिकले उत्पादन मुलक स्थानिय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग र निर्यात मुलक उद्योग संचालन गरेमा त्यस्ता उद्यमीहरुलाई चौमासिक मुल्याङ्कनको आधारमा नियमित रुपले प्रोत्साहित गर्नेगरि व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१९. भौगोलिक अवस्था र सिंचाइको उपलब्धता समेतको आधारमा फलफूल एवं कृषि र पशुपालन साथै अन्य तुलनात्मक लाभका वस्तुहरु उत्पादनहरुको लागि पकेट क्षेत्रको अवधारणालाइ निरन्तरता दिंदै थप बजेटको ब्यवस्था गरिने छ । खाद्य सुरक्षा र खाद्य सम्प्रभुताको संवैधानिक मौलिकहकलाई संघीय र प्रदेश सरकारको नीति अनुरुप व्यवहारिक रुप दिइने छ । निर्मित हाट वजार संरचना नियमितरुपले संचालनमा ल्याउन उत्पादकहरु, सहकारीहरु र सरोकारवालाहरु बीच समन्वय गराइनेछ ।

२०. कृषि क्षेत्रको बहुआयामिक बिकासको लागि संघ र स्थानीयतहको संयुक्त लगानीमा "कृषि र पशु प्राबिधिक" कार्यरत रहेका छन् । चालु आ.व.मा संघीय सरकारको अनुदानबाट "भेटेनरी डाक्टर" को ब्यवस्था गरिएको यस सम्मानित सभामा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

२१. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको नीतिसंग तादाम्यता कायमहुनेगरी नगरपालिका भित्र भूमि बैङ्क स्थापना गर्ने बिषय लाइ प्राथमिकता दिइनेछ । कृषि/पशुपालनसंग सम्वन्धित व्यवशायी र उद्यम गर्न चाहने लघु-घरेलु तथा साना व्यवशायीलाई उक्त भूमी बैङ्कमा प्राप्त जग्गा सुलभ तरिकाले उपलब्ध गराउने नीति अख्तियार गरिने छ ।

२२. कृषि, स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित साना तथा घरेलु उद्योग, पर्यटन प्रवर्धनसंग जोडिएको व्यवसाय, हस्तकला उद्योगलाई लगानीको अभाव हुन नदिन व्यवसाय ऋणमा सहुलियत पूर्ण कर्जा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ । कृषि-यन्त्र, उपकरण, तथा प्रबिधि हस्तान्तरण कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिइने छ । किसानहरुलाई सिँचाई सुविधा मार्फत् कृषि उत्पादन बढाउने तर्फ प्रेरित गर्ने उद्देश्यका साथ सिँचाई उपभोक्ताहरुको अनिवार्य सहभागिता २५ प्रतिशत मात्र हुने नीतिलाइ निरन्तरता दिइएको छ ।

२३. बेमौसमी तरकारी खेती उत्पादनका लागि प्लाष्टिक टनेल वितरण कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिइएको छ । उक्त कार्यक्रममा कृषकको सहज पहुँच वृद्धि गर्न नगरस्तरीय कार्यक्रमको रुपमा वजेट विनियोजन गरिने छ र थप व्यवस्थित गर्न आवश्यक कदम चालिने छ । उद्यमी महिला समूहलाई प्रस्तावमा आधारित अनुदान रकम उपलब्ध गराउने कामलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२४.नगरपालिका क्षेत्रको विकास तथा समृद्धिको लागि उद्योग तथा रोजगारी मुख्य मेरुदण्ड भएको कुरालाई आत्मसातगर्दै दक्ष जनशक्तिको निर्माण र रोजगारीको सिर्जना गर्ने कुरालाई नगरपालिकाले मुख्य आधारको रुपमा लिने छ। श्रमको सम्मान नै समृद्धिको आधार हो भन्ने कुरालाई मुसिकोट नगरपालिका क्षेत्रभित्रका युवाहरुमा स्थापित गरी युवाहरुलाई परिश्रम प्रति सम्मान गर्ने नीति लिइनेछ । आर्थिक हिसाबले सक्रिय जनसंख्यालाई उत्पादनमा जोड्नको लागि मुसिकोट नगरपालिकाका प्रत्येक वडामा "एकवडा, एक पहिचान" कार्यक्रमलाई थप जोड दिइने छ।

२५.नगरपालिकाको नगदे वाली र तुलनात्मक लाभको वस्तुको रुपमा पहिचान भएको कफी खेतीलाइ नगरपालिकाको मुख्य बालीको रुपमा विकास गर्ने नीति लिइएको छ। कफीको जननी मुसिकोट नगरपालिकालाई राष्ट्रिय पहिचान दिन "कफी लागाऔँ, आम्दानी बढाऔं" कार्यक्रम लाइ निरन्तरता दिदै एक नमुना कफि वगैचा निर्माण गरिने छ।

२६. पशुपालनको माध्यमबाट रोजगारी सिर्जना गरी वेरोजगारी कम गर्दै लगिने छ। व्यावसायिक पशुपालनमा विशेष गरी बैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवालाई लक्षित गरी आधुनिक कृषि तालिम र बिशेष कार्यक्रमको व्यवस्था गर्ने कुरालाइ निरन्तरता दिइने छ। पशुपालक कृषकलाई पशु औषधी अनि तालिमलाई हाम्रो आवश्यकता अनुकूल बिकास गरिने छ। हाम्रो नगरपालिका अण्डा, मासु र दूधमा आत्मनिर्भर भइसकेको अवस्थामा उक्त वस्तुहरु निर्यात गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ। आफ्नो उत्पादनलाइ बाह्य निर्यात गर्ने कृषकलाइ बिशेष सहुलियत दिने नीति लिइने छ। पशुपंक्षीको नश्लसुधार गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि गर्नको लागि कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिने प्रक्रिया अगाडि बढाईएको छ।

२७. दुग्धपदार्थ एंव मासुको गुणस्तर र स्वच्छतालाई कायम राख्न स्वच्छ र स्वास्थ्य सुधार गर्ने गरी मासुपसल तथा बधशाला सुधार गर्न व्यवसायीलाइ उत्प्रेरित गरिनेछ । बाख्रामा खोर सुधार, गाई भैंसीमा गोठ सुधारलाई निरन्तरता दिइने छ। आधुनिक उन्नत जातका गाई, भैसी, बाख्रापालन तथा माछा पालनमा जोड दिइने छ।

२८. कृषकहरुलाई नविनतम् प्रविधि सँग परिचित गराइ कृषिमा उत्पादकत्व बढाउन सो सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिने छ। साथै तालिमहरुलाई समयानुकूल बनाईने छ। सम्भाव्य स्थानहरुमा सिंचाईको उचित व्यवस्था गरी सहकारी कृषिलाई बढावा दिईनेछ।

२९. स्थानीयतहमा संचालित व्यापार/व्यवसाय र उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन गरी व्यवसायिकता र उद्यमशिलतामा जोड दिइनेछ। निजिक्षेत्रलाई आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण अंगको रुपमा स्वीकार गरी प्रोत्साहन गर्दै विकास गतिविधिमा जोड दिई कार्यक्रम अगाडी बढाईने छ।

३०. नगरपालिका भित्र रहेका सबै पर्यटकीय स्थलहरुको पहिचान, संरक्षण तथा निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ। पर्यटन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्नको लागि पर्यटनसँग सम्बन्धित सूचना, संचार तथा प्रचार प्रसार गरिने छ। मुसिकोट दरबार, सालिमेदह, मालिका क्षेत्र, छत्रभूमी, शहिदपार्क, शिद्धेश्वर-कोटेश्वर गुफा, थुमपार्क, स्मालीथान पार्क, हिले, मठ मन्दिर, वडास्तरीय स्मार्ट मनोरञ्जन पार्क, जेष्ठ नागरिक पार्क, कृषि पकेट क्षेत्र, होमस्टे आदिको निर्माण र संरक्षण गर्दै पर्यटकीय सर्किट निर्माण गर्दै अगाडी बढ्नको लागि संघ र प्रदेश सरकार समेतको लागत साझेदारीका लागि आवश्यक पहल गरिने छ।

३१.स्थानीयस्तरमा प्राप्त हुने श्रोत साधनहरुमा आधारित भएर स्थापना तथा संचालन हुने उद्योगहरु जस्तै बाँसका मुढा, पात, पोस्करबाट उपयोगी सामग्री निर्माण, खाद्यान्न प्रशोधन, वीउ उत्पादन तथा प्रशोधन, जडिबुटी प्रशोधन, खानेपानी प्रशोधन तथा अन्य उत्पादन उद्योगहरुको बिकासका लागि थप कार्यहरु गर्दै गरीबि निवारणका लागि लघु उद्यम बिकास कार्यक्रम (MEDPA) सँग यस्ता क्रियाकलापलाई जोडिनेछ।

३२. उद्योगहरुको स्थापना र संचालनको लागि वित्तिय पूँजीको लागि बैँङ्क मार्फत आवश्यक ऋणको सिफारिस गर्ने व्यवस्था गरिने छ। नगरपालिका भित्र संचालित बैङ्कहरुले आफूले प्रवाह गर्ने कर्जाको निश्चित प्रतिशत रकम औद्योगिक ऋणको रुपमा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाउन आवश्यक पहल गरिनेछ।

३३.बैदेशिक रोजगारमा गएका युवाहरुलाई फर्किने बातावरण तयार गर्न कृषि, पर्यटन, उद्योग व्यापार, जडीबुटी खेती, पशुपालन र उर्जा उत्पादनको कार्यमा लगानीको बातावरण तयारी गरी स्वदेशमै रोजगारीको सिर्जना गर्ने नीति लागु गरिने छ।

३४.स्वारा होमस्टेलाई व्यवस्थित गरी व्यवसायिकीकरण गरिदै छ भने मालिका मन्दिर क्षेत्र, मुसिकोट दरबार, सालिमे दहलाई संरक्षणगरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक आकर्षण गर्न सहयोग पुग्ने गरी कार्यक्रम ल्याइनेछ । आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण पक्षको रुपमा रहेको पर्यटन प्रवर्धनको लागि मुसिकोटमा रहेका महत्वपूर्ण ऐतिहासिक एवं सामाजिक धरोहरको संरक्षण एवं सम्वर्धन गर्न बिशेष पहल गरिने छ। यसको लागि **"निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तीको संभार"** नामक छुट्टै कोषको ब्यवस्था गरिसकिएको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार तथा नि.नि तथा म.सु.का कार्यक्रमको बजेट र सूचिकृत बेरोजगार जनशक्तिको समेत प्रयोग गरिने छ।

३५. सहकारीहरुको विकास गरी रोजगारी सृजना, उत्पादन वृद्धि र वितरणमा तिनको भूमिका बढाइने छ। स्थानीय सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । स्थानीयस्तरमा सञ्चालनमा रहेका वित्तीय संस्था तथा सहकारी संस्थाहरुको नियमन गरिने छ। सहकारी संस्थाहरुसंग रहेको पूंजीलाई नगरपालिकाको विकासमा लगाउन प्रोत्साहन गरिने छ।

३६. खेतीयोग्य उर्बर भूमी बाँझो राख्न नपाउने गरि त्यस्ता जग्गा वाँझो राखे वापत नगरपालिकाले तोकेको शुल्क मालपोत वाहेक थप बुझाउनु पर्ने व्यवस्था गरिने छ।

३७.कम्तीमा १ हेक्टर (२०) रोपनी भन्दा वढी क्षेत्रफलको उबजाउ र खेतीयोग्य जमिन नगरपालिका लाई भाडा (लिज) मा कम्तिमा २० वर्ष सम्मको अवधिलाई दिन चाहनेहरुका त्यस्ता जमिन नगरपालिकाले लिजमा लिई खेती गर्न ईच्छुक तर जमिनको अभाव भएका व्यक्ती समूह सहकारी या निजी फर्मलाइ सहुलियत दरमा भाडा तोकी जग्गा उपलव्ध गराउन सकिने गरी व्यवस्था मिलाइने छ।

३८. खेतीयोग्य पर्ती जग्गा जमिनसामुदायिक वन समूहले व्यवस्था गरेका जग्गा र सहकारी ,नगरपालिकाले प्राप्त गरेको जग्गा , एवम उत्पादन समूहले व्यवस्थापन गरेका जग्गा समेत नगरपालिकामा उपलव्ध त्यस्ता खेतीयोग्य जग्गाहरुमा युवा वेरोजगारको र उद्यमी व्यवसायीको निश्चित प्रतिशत लगानी र प्रतिफलमा सहभागीता हुनेगरी उद्योग व्यवसाय स्थापना संचालनमा टेवा पुर्याइ आर्थिक विकासमा सहयोग पुर्याइनेछ।

३९. निरन्तर रोजगारी नि.नि. तथा मर्मत सुधारका कामदारहरु खटाइ नमुना प्रदर्शन, कृषि श्रोत केन्द्रको समेत विकास गर्ने गरी फलफूल नगदेवाली तथा अन्य उत्पादनबाट आन्तरिक आम्दानी समेत बढाउने लक्ष्यका साथ काम गरिनेछ। जस अन्तरगत कृषि उत्पादन नमुना प्रदर्शन,कृषि श्रोतकेन्द्र समेतको विकास गर्नेगरी फलफूल ,नगदेवाली ,पशुपालन तथा अन्य उत्पादनबाट आन्तरीक आम्दानी समेत बढाउने लक्ष्का साथ काम गरिनेछ।

४०.**" आफ्नै गाउँ फर्की आउँ"** कार्यक्रममा अब थप विषय समावेश गरि मुसिकोट नगरपालिका वाहिरबाट बसाईसराई गरेर आई मुसिकोट नगरपालिकाको कुनै वडा कार्यालयमा वसाइसराइ दर्ता गरी कृषि व्यवसाय,उद्योग तथा पर्यटन व्यवसाय गर्ने व्यक्ति/ परिवारलाई प्रोत्साहन गरिने छ।

४१.कृषि पशुपालन पेशा व्यवसायमा संलग्न किसानहरुलाई आधुनिक कृषि औजार-उपकरण ,बीउ-विजन-विरुवा र व्यवसायिक कृषि कर्ममा आवश्यक सामाग्री खरिदमा (व्यक्ती, समुह सहकारी या निजी फर्मलाई) बीलको रकममा आगामी आ.व. देखि ७५% अनुदान-सहुलियत दिइने छ । यसमा बाँदर तथा वन्यजन्तु नियन्त्रण प्रविधि र औजार उपकरण समेत पर्नेछन।

४२. **" वेरोजगारीलाई निकास:आफ्नै ठाउँको विकास"** भन्ने नारालाई आत्मसात गर्दै आगामी आ. व. देखि न्यूनतम १० % अनिवार्य रुपले स्थानीय व्यक्तिले श्रम सहभागिता जनाउने ठाँउहरुमा गोरेटो बाटो सुधार ,पदमार्ग, वगैंचा, चौपारी, पोखरी, स्मारक आदि निर्माण, तटवन्ध, वृक्षारोपण, फोहोर व्यवस्थापन र विविध सामुदायिक विकासका कार्यहरुमा

नगरपालिकाको कार्यक्रम अन्तरगत रहेका निरन्तर रोजगारि, निरन्तर निर्माण र मर्मत सुधारका प्रधान्मन्त्री रोजगार कार्यक्रमका श्रमिकहरु परिचालन गरि दक्ष कामदार र निर्माण सामाग्रीको समेत सहयोग पुग्नेगरी सामुदायिक विकास अभियानमा समुदायलाई श्रमदान मार्फत सहभागी गराईनेछ।

४३. मुसिकोट नगरपालिका भित्रका सबै पर्यटकीय गन्तब्यहरुको केन्द्रका रुपमा रहेको गौरवयुक्त हाम्रो मालिका मन्दिरमा यस क्षेत्रका ऐतिहासिक, साँस्कृतिक, पूरातात्विक स्थलहरु समेतलाइ जोडेर पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि आगामी वर्ष मुसिकोट मालिका महोत्सवको आयोजना गरिनेछ। साथै मालिका क्षेत्रमा अगाडि बढेको शान्ति बौद्ध स्तुप निर्माण अभियान सफल बनाउन समुदायसँगको साझेदारीमा काम गर्ने गरी आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराइने छ।

नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

सामाजिक विकास

४४..नेपालको संविधानले सामाजिक विकाससँग सम्बन्धित बिषयहरूलाई उच्च प्राथमिकता दिएको छ। संविधानको मौलिक हक अन्तर्गत माध्यमिक तहसम्मको निःशुल्क शिक्षा, मातृभाषामा शिक्षाका अवसर, आधारभूत तहको स्वास्थ्य सेवा तथा पोषण सुबिधा, क्षमता विकास, सामाजिक न्याय तथा समावेशी प्रतिनिधित्व र भाषा तथा संस्कृति संरक्षणको हक, सुरक्षीत आवासको हकलाई प्रत्याभूत गरिएको छ। यसैगरी संविधानको राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिमा सबै वर्ग र क्षेत्रका नागरिकहरुको शिक्षा तथा स्वास्थ्यमा पहुँचको सुनिश्चितता तथा आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक रूपले पिछडिएको वर्गको हितको लागि विशेष व्यवस्था रहेको देखिन्छ।

४५.मुसिकोट नगरपालिकाले तर्जुमा गरेको प्रथम आवधिक विकास योजनाको क्षेत्रगत योजनाका रूपमा सामाजिक विकास योजना व्यक्तिको सक्षमता, आत्मसम्मान तथा समविकासको अभिवृद्धिमा केन्द्रित रहेको छ। क्षेत्रगत योजना अन्तर्गत शैक्षिक विकास, स्वास्थ्य तथा पोषण, खानेपानी तथा सरसफाई, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण, युवा तथा खेलकूद र भाषा, कला तथा संस्कृती जस्ता उप–क्षेत्रहरू समेटिएका छन्।

४६.**"गुणस्तरीय एवं व्यावहारिक शिक्षा" "गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा तथा दिगो पोषण सुबिधामा पहुँच"** आवधिक योजनामा समाविष्ट सामाजिक बिकासका सोंचहरु हुन्।

४७.**"मानव क्षमताको आधारः शिक्षा"** भन्ने शिक्षाको राष्ट्रिय नीति अनुरुप मुसिकोट नगरपालिकाको शैक्षिक व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित गरिने छ। विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय उमेर समूहका सबै विद्यार्थीहरुलाई विद्यालयमा भर्ना गरिने अभियानलाई निरन्तरता दिइने छ।

४८. बिद्यालयका सहायक कर्मचारी (लेखापाल)ले खाइपाइ आएको तलवमान सामान्य बृद्धि गरीएको छ। यस नगरपालिका अन्तरगत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा रहेका प्रारम्भिक वाल शिक्षा केन्द्र शिक्षकहरुको तलब र पोशाक भत्ता रकम वृद्धि गरी संघीय प्रारम्भिक केन्द्र शिक्षक सरह बनाइने छ। प्रधानाध्यापक वैठकको लागि यातायात खर्च वापत वजेट विनियोजन गरिनेछ।

४९. गुणस्तरिय शिक्षाको लागि बिद्यार्थीहरुलाई विद्यालयमा **"ल्याउन, टिकाउन र सिकाउन" "बिद्यालय दिवा खाजा" को कार्यक्रमलाइ प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिने छ।**

५०.सूचना प्रविधि मैत्री शिक्षा बनाउन पछिल्लो सूचनाको विकासलाई अवलम्वन गर्न शिक्षकहरुलाई तालिमको उपयुक्त व्यवस्था गरिने छ। विद्यालयहरुमा कम्प्यूटर, प्रिन्टर लगायतका सामानहरुको समूचित व्यवस्था गरिने छ। शिक्षाको गुणस्तर अभिबृद्धि गरी नतिजा मूखी बनाइने छ। नैतीक शिक्षा, सहकारी शिक्षा, उद्यमशील शिक्षा जस्ता कुराहरुमा विशेष जोड दिईने छ। कक्षा १ देखि ३ सम्मको लागि मुसिकोटको आफ्नै स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण सम्पन्न भएको छ। यसलाइ निरन्तरता दिदै आगामी आ.व.मा पाठ्यपुस्तक निर्माणको लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिने छ।

५१.नगरपालिका स्तरको तालिम केन्द्र र बहुप्राविधिक शिक्षण/प्रशिक्षण केन्द्र स्थापनाका निम्ति मुसिकोट नगरपालिका- ५ झक्लले-भुकुवा क्षेत्रमा CTEVT को अनुमति र आवद्धतामा कुनै एक प्राविधिक विषयमा अध्ययन अध्यापनको व्यवस्था मिलाउन आवश्यक पूर्वाधार निर्माणको कामका लागि संघीय सरकारवाट विशेष अनुदान स्वरुप केही वजेट व्यवस्था भएको छ।

५२. शिक्षाबाट वञ्चित एवं पँहुच पुग्न नसकेका सम्पूर्ण बालबालिकाहरुलाई शिक्षाको मुलधारमा ल्याउने मूल नीति हाम्रो रहि आएको छ। बाल श्रम शोषण, बाल विबाह, बाल हिंसा एवं बाल दुर्व्यवहार अन्त्य गर्न यस सम्बन्धी कानुनहरुलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्न पहल गरिने छ। सरकारी एवं गैरसरकारी संस्थाहरुको समेत सहकार्यमा बालमैत्री टोल, वडा हुंदै बालमैत्री नगर स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिने छ।

५३.संघिय सरकारको नीति अनुरुप **"शिक्षालाई शिपसँग, शिपलाई श्रमसँग, श्रमलाई रोजगारीसँग, रोजगारीलाई उत्पादनसँग र उत्पादनलाई वजारसँग जोड्न"** का लागि **विविध शैक्षिक कृयाकलापहरु संचालन गरिनेछ।**

५४. नगरपालिकाले खेलकुद र स्वास्थ्यको सम्वन्ध स्थापित गर्न खेलकुदलाई उच्च प्राथमिकता दिएको छ। चालु आर्थिक वर्षमा प्राप्त सफलता सगै निरन्तर सफलताको लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिने छ।

५५.शिक्षा क्षेत्रको सरबत्तोमुखी विकास एवं शैक्षिक गुणस्तर सुधारको लागि **"शैक्षिक गुणस्तर बिकास कोष"** रहेको छ । शैक्षिक गुणस्तर विकास कोष मार्फत शिक्षक दरबन्दी न्यून तर विद्यार्थी संख्या अधिक भएर संकटमा रहेका विद्यालयहरुमा स्थानीय समुदाय र अभिभावकहरु माथिको बोझ कम गर्न र शैक्षिक गुणस्तर उकास्न थप स्वयमसेवक शिक्षकहरु नियुक्तीका लागि सहयोग गरिनेछ।

५६.सामुदायिक विद्यालयमा निजी श्रोतमा कार्यरत केही शिक्षक तथा स्वयंसेवक शिक्षकहरुको लागी शैक्षिक गुणस्तर विकास कोष शिर्षकमा वजेटको व्यवस्था गरिने छ।

५७.शैक्षिक क्यालेण्डर निर्माण, नगरस्तरीय बाल प्रतिभा पहिचान, युवा लक्षित खेलकुद कार्यक्रम, अनाथ बालबालिका सहयोग, बाल बिकास मात्र संचालित बिद्यालयहरुको लागि मसलन्द खर्च, बिद्यालय अनुगमन जस्ता क्रियाकलापहरु शिक्षा क्षेत्रका हाम्रा प्राथमिताका क्षेत्रहरु हुन्।

५८.एक प्रा.बि. एक कम्प्यूटर/प्रिन्टर, नि.मा.बि. तहका बिद्यालयहरुमा इन्टरनेट जडान नगरपालिका अन्तर्गत रहेका बाल बिकासमा अध्ययनरत बिद्यार्थिहरुलाइ पुस्तक र खेलसमाग्री बितरण तथा विद्यालय घेरावार जस्ता कार्यक्रमलाई मुख्यमन्त्री शैक्षिक सुधार कार्यक्रमसंग आवद्ध गरिने छ।

५९.आगामी वर्षदेखि **"सामुदायिक विकासमा समुदायसित साझेदारी"** कार्यक्रम सुरु गरी साझेदारी कोषमा समुदायको योगदानको रकम जम्मा भएपछि (जुनसुकै महिना) भाद्र देखि बैशाख भित्रमा सम्झौता गरि योजना अगाडी बढाउन पाईने गरि व्यवस्था मिलाइने छ र समुदायले जम्मा गरेको रकम बराबर कोषवाट तपसील बमोजिमको सिमामा थप गरी भुक्तानी दिने व्यवस्था गरिनेछ।

रु. १० लाख सम्म लागतको ५० प्रतिशत रकम जम्मा भएपछि

रु. १० लाख देखि २५ लाख सम्म लागतको ३५ प्रतिशत रकम जम्मा भएपछि र

रु. २५ लाख भन्दा माथि लागतको १० प्रतिशत जम्मा भएपछि

६०.स्वास्थ्यकर्मीहरुको वृत्तिविकास, क्षमता अभिवृद्धिमा ध्यान दिइनुका साथै स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई आधुनिक र पूर्वाधारयुक्त बनाइने छ । वामी स्वास्थ्य चौकीलाई १५ शैयाको आधारभुत अस्पताल भवन बनिरहेको सन्दर्भमा आकश्मिक सेवा सहितको जनताको आवश्यकता अनुरुप अस्पताल सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । आगामी आ व.मा "जिरो होम डेलिभरी" स्थानीय तह घोषणाको लागि प्रयत्न गरिनेछ ।

६१.नेपाल संघीय संरचनामा प्रवेश गरीसकेको अवस्थामा स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरीय तथा सवैको पहुंचमा पुर्याउनु स्थानीय सरकारको मुख्य दायित्व हो । तसर्थ मुसिकोट नगरपालिकाले नगर भित्र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवालाई सवै नागरिकहरुको पहुँचमा पुर्‍याउने नीति लिईने छ ।

६२. नगरपालिकाले यस क्षेत्रका महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, दलित, सिमान्तकृत, अपाङ्ग सबैलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको प्रत्याभूति गराई सवै लिङ्ग, क्षेत्र, आर्थिक रुपले विपन्न, शारीरिक अशक्तलाई स्वास्थ्य सेवामा प्राथमिकता दिन स्वास्थ्य शिविर समेत संचालनको लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ ।

६३. वरदान सामुदियक शहरी स्वास्थ्य केन्द्रमा वर्थीङ सेन्टर र कुर्घा स्वास्थ्य चौकीमा ल्याव संचालनमा आउने प्रकृयामा छन।

६४.प्राकृतिक चिकित्सा पद्धतिलाई प्रवर्धन गर्न व्यवसायिक जडीबुटी खेतीलाई प्रोत्साहन गर्न सो को पहिचान र प्रयोगमा विशेष जोड दिईने नीति लिइने छ । नगरपालिकामा एक आयुर्वेद केन्द्र स्थापना गर्न प्रदेश सरकारवाट केही वजेट व्यव्था भएको छ ।

६५. स्वास्थ्य संस्थाहरुमा औषधीको कमी हुन नदिन सो अनुरुप बजेटको ब्यवस्था र आपूर्ति ब्यवस्थालाइ प्रभावकारी बनाइने छ । स्वास्थ्य संस्थाको पहुँचबाट टाढा रहेर स्वास्थ्य सेवावाट वञ्चित नागरिकको सेवा सुविधाका निम्ती आवधिक रुपमा चिकित्सक र नियमित रुपमा सहायक चिकित्सकको सेवा सहित **"आधारभूत औषधी उपचार पाउँने जनताको आधारः वस्ती वस्तीमा डाक्टरी सेवा, घर घरमा स्वास्थ्य स्याहार"** कार्यक्रम संचालनमा ल्याइ घुम्ती अस्पताल सेवा चलाइने छ ।

६६. "गर्भवतीसँग उपप्रमुख कार्यक्रम" प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिने छ, साथै "गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरुको लागि पोषण विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६७.संस्कृति हाम्रो पहिचान हो । नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण धार्मिकस्थल, मौलिक संस्कृती, प्राचीन पोखरी, परम्परागत बाजागाजा, नाँच, चाडवाडको संरक्षणलाई प्राथमिकता दिई बजेट व्यवस्था र कार्यान्वयन हुनेछ ।

६८. नगरको केन्द्र वामीटक्सारमा खानेपानी शुद्धिकरणको लागि आधुनिक प्रविधियुक्त प्रशोधन प्लान्ट निर्माणाधिन रहेको जानकारी गराउदछु । ।खानेपानीको एक घर एक धारा कार्यक्रममा शत प्रतिशत उपलब्धि हासिल गर्ने र सबैमा शुद्ध खानेपानीको पहुँच पुरयाउने लक्ष्यका साथ संघ,प्रदेश या अन्य निकायको सहयोगबाट संचालीत योजनाका उपभोक्ताहरुबाट न्युनतम २५% सहभागीता पछी पनि धारा निर्माण अधुरो रहने स्थतिमा नगरपालिकाको तर्फबाट प्रति धारा /प्रति घर उपभोक्तालाई दक्ष मिस्त्री र सिमेन्ट उपलब्ध गराईने छ ।

६९.नगरपालिकाको केन्द्र वामीटक्सार आउन जान प्रत्येक वडाका नागरिकहरुलाई सहज हुनेगरी नगर यातायात सेवा सुरु गर्न निजी क्षेत्रका यातायात व्यवसायी लगायतका सरोकारवाला संग साझेदारी गर्ने गरी प्रकृया थालिनेछ ।

७०.घरेलु हिंसा, छुवाछुत लगायतका सामाजिक हिंसा र विभेद रहित लैंगिक समतायुक्त नगरपालिका बनाउन अभियानहरु चलाईनेछ। बालमैत्री ,वातावरणमैत्री एवम अपाङ्गमैत्री समाज तथा पूर्वाधार निर्माणको लक्ष सहितको कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ।

७१. खानेपानी उपभोक्ताहरुलाइ केहीप्रतिशत अनुदान दिने नीति कायम गर्दै सामान्य (ग्राभिटी) का उपभोक्ताहरुलाई सामान्य सहुलियत र लिफ्टिङ्ग (विद्युत) संचालित योजनाका उपभोक्ताहरुलाई विशेष सहुलियत दिनेगरी अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ।

७२.पुराना कला साहित्य र संस्कृतिलाई संरक्षण र सम्वर्धन गर्न बिशेष सांस्कृतिक महोत्सव तथा मेलाहरुको आयोजना तथा प्रवर्धन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ। ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्विक, सांस्कृतिक, भेषभुषा, उत्पादनमा प्रयोग हुने समाग्रीहरु आदि झल्किने गरी विस्तृत बस्तु चित्र सहितको नगर स्तरीय कार्यक्रमलाइ प्राथमिकता दिइने छ। विभिन्न जात जातिहरुसँग सम्बन्धित रितिरिवाज तथा परम्परा बमोजिमका लोक गीत, झ्याउरे गीत, भजन, घाटु, सराय, भैलो, नौमती बाजा, कौरा, सोरठी, घ्याम्पे नाँच, लाखे, जात्रा आदिको संरक्षण तथा प्रवर्धन गरिने छ । यसको निम्ती "आदिबासी/ जनजाती तथा दलित लक्षित परम्परागत सिप तथा संस्कृती संरक्षण कार्यक्रम" महिला तथा बालबालिका लक्षित कार्यक्रम, लैङगीक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण कार्यक्रम आदी बिभिन्न कार्यक्रम संचालनका लागि प्रोत्साहन गरिने छ । आदीवासी जनजाती सहितका विविध जातीय/सास्कृतिक पहिचानक प्रदर्शन/ अवलोकन गर्न संग्रहालय निर्माणका निम्ती अध्ययन गरिने छ।

७३. परम्परागत पेशा अपनाइ रहेका फलामका औजार बनाउने /मर्मत गर्ने आरन सन्चालक ,छालाका जुत्ता-चप्पल-झोला बनाउने-मर्मत गर्ने र सारङ्गी वादन-गायन पेशामा कार्यरत विभिन्न समुदायका शिल्प व्यवसायीलाई सम्मान र प्रोत्साहनको प्रवन्ध मिलाईने छ।

७४.७२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको लागि सामाग्री खरिदमा आगामी वर्ष पनि बजेटको ब्यवस्था गरिने छ। समाजमा जेष्ठ नागरिकहरुलाई सम्मानपूर्वक जिउने बातावरण सिर्जना गरिनेछ। नगरपालिका भित्रका फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम बनाई लागु गरिने छ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सहज जीवनयापनका लागि आवश्यकताका आधारमा सीपमूलक तालिम तथा सशक्तिकरण गर्ने नीति लिइने छ । अपाङगले संचालन गर्ने व्यवसायलाई अनुदान दिने सुलभ ऋणको लागि सिफारिस गरिने छ। लक्षित समूदायका बिषय सम्बोधन गर्न नगरस्तरिय सन्जाल बनाउने र समाज कल्याण समन्वय केन्द्र स्थापना गरी अति निम्न अवस्थाका समूदाय उत्थानका कार्यहरु संचालन गरिनेछ।

७५. मुसिकोट नगरपालिकाको स्थायी बासिन्दाको कारणबस विदेशी भुमिमा मृत्यु भएको खण्डमा निजका परिवारका निकटतम सदस्यलाई राहत स्वरुप केही सहयोग गर्ने नीतिलाइ निरन्तरता दिइनेछ। वैदेशिक रोजगारीको शिलशिलामा अल्पत्र अवस्थामा परेका नगरवासीहरुका पिडा र समस्या सम्वोधन गर्न तथा उद्धारमा सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गर्न नगरकार्यपालिकाको कार्यालयमा रहने हेल्प डेस्क मार्फत काम गर्ने गरी सम्पर्क व्यक्ति तोकिने छ।

७६. नगरपालिकाको टोल, वडास्तरमा महिला समूह, समिति र सहकारी संस्था स्थापना गरी महिलाहरुको सशक्तिकरण तथा आय आर्जनमा बृद्धि गर्न, लैंगिक हिँसा, घरेलु हिंसा सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरी हिंसा विरुद्धको

कानूनलाई कडाइका साथ कार्यान्वयनमा जोड दिन, महिलाहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि सीपमूलक, चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्न, बिकास अभियानलाइ माग र आवश्यकता अनुरुप गराउन सबै वडाहरुमा टोल बिकास समितिलाई सकृय बनाइनेछ । गठन तथा परिचालनको लागि आवश्यक वजेट ब्यवस्थापन गरिनेछ। आदिवासी जनजातिहरुको भाषा संस्कृती र भेषभुषा सम्बन्धी सशक्तिकरण कार्यक्रम संचालन गरिने छ।

७७.खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि खेलकुद मैदानहरुको निर्माण तथा खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजना गर्ने काम मुसिकोटको प्राथमिकताको विषय हो। नगर स्तरीय अन्तर बिद्यालय राष्ट्रपती रनिङशिल्ड प्रतियोगिता चालु आ.व.मा पनि सम्पन्न गरि जिल्ला स्तरमा समेत उत्कृष्ट नतिजा ल्याउन सफल भएका छौ र आगामी आ.व.मा खेलकुदका थप कार्यक्रम संचालन गर्ने गरी वजेट व्यवस्थापन गरिने छ। वामीटक्सारमा निर्माणाधिन कभर्ड हल सम्पन्न गर्न आवस्यक बजेटको ब्यवस्था गरिने छ।

७८. नगरपालिका अन्तरगतका माध्यमिक तह सम्म संचालित विद्यालयहरुमा प्रत्येक महिनाको अन्तिम शुक्रबार भाषा, नैतिक शिक्षा, सीप तथा प्रविधि जस्ता विषयका अतिरिक्त कक्षा संचालन अनिवार्य रुपमा गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। दलित र सिमान्तकृत समुदायका छात्रा र अपाङ्गता भएका छात्र/छात्राहरुलाई उच्च शिक्षा स्नातक तह र स्नाकोत्तर तह अध्ययनमा प्रोत्साहित गर्नको लागि तह अनुसार वार्षिक छात्रवृति उपलब्ध गराईने छ।

७९. नगरपालिकाले खर्च व्यहोर्ने कुनै पनि तालिम कार्यक्रममा तालिम संचालकले सहभागीहरु मध्ये (५%) सहभागी अपाङ्गता /फरक क्षमता भएकाहरुबाट आरक्षित हुनेगरि तालिममा आरक्षणको व्वस्था गरिनेछ।

८०. असहाय अवस्थामा रहेका अनाथ बालबालिका,जेष्ठ नागरिक,अपाङ्ग लगायतका सामाजिक संरक्षण तथा सुरक्षा आवश्यक रहेकाहरुका लागि शिक्षा-दीक्षा ,मनोरञ्जन ,हेरचाह र शीपयुक्त कार्यक्रम सहितको आश्रय स्थल निर्माणका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ। साथै अति गरिबी या विपदको कारण घर, आवास, शौचालय व्यवस्थित गर्न नसकेका नागरिकहरुलाई सहयोग दिन र घरबार विहिन बनेकालाइ आवास निर्माणमा टेवा पुर्याउन आगामी वर्ष देखि "विपद र गरिवीमा हाम्रो नगरको भरः आवास क्षेत्र र शौचालय सुधार, घर नभएकालाई घर" कार्यक्रम मार्फत सुरक्षित आवासको हक उपलव्ध गराइने छ।

८१.नदी किनाराका कुमाल वस्ती, लेक–बेसी क्षेत्रका मगर वस्ती, गुरुङ्ग वस्ती, स्थानीय बजार क्षेत्रका नेवार वस्ती र यत्रतत्र रहेका ब्राहमण, क्षेत्री, ठकुरी, दशनामी, दलित समुदाय समेतको मिश्रित जनसंख्या, तीनका विभिन्न थर र उपजातीले सिंगारिएको मुसिकोट नगरपालिका भित्र तत् तत् चाडपर्व रीतिरीवाज, भेषभुसा र साँस्कृतिक चालचलन संरक्षित छन्। मारुनी, सोरठी, घाटु, झाम्रे, लाखे, दोहोरी, भजन, र्कीतन र सरायँसहितका विविध नांचगानले रङ्गीन हाम्रो समाज साँस्कृतिक सम्पदाले पनि धनी छ। सालिमे आश्रम, छत्रभुमी, देउराली, मालिका, इष्मालीथान, अकलादेवी, थुम देउराली, पँधेरा शिवालय, राधाकृष्ण मन्दिर, ब्रहम कुमारी आश्रम र सिद्धेश्वर गुफा कोटेश्वर पालुदेव जस्ता यहाँका स्थानीय तिर्थस्थलहरुलाई लक्षित गर्दै र विविध धर्माबलम्बीका मठ–मन्दिर, गुम्बा, मार्फत हुने पुजा–प्रार्थना र रहनसहनलाई एकताबद्ध बनाई सांस्कृतिक विकासका विविध क्रियाकलापहरुलाइ प्रबर्धन गर्ने कार्यलाइ प्राथमिकता दिइने छ। यसको निम्ती बिभिन्न शिर्षकमा बजेटको ब्यवस्था गरिने छ।

भौतिक पूर्वाधार बिकास

८२. सोच

"एकीकृत, सुलभ, सुरक्षित र उत्थानशील आवास, बस्ती विकास एवम् व्यवस्थित शहरीकरण"

"सुलभ, सुरक्षित, गुणस्तरीय, वातावरणमैत्री र दिगो सडक पूर्वाधार र सघन अन्तरआवद्धता"

"सूचना तथा सञ्चार प्रविधि आधारित सेवा प्रवाह तथा विद्युतीय सुशासन"

"भरपर्दो, किफायती र स्वच्छ उर्जाको उपलब्धता र दिगो उपयोग"

८३. नगर क्षेत्रको समग्र विकास तथा सेवा प्रवाहमा पूर्वाधार क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ। पूर्वाधारको विकासवाट नागरिकहरूमा अन्तर आवद्धता विस्तार भई आवागमन, बजार, सेवा सुबिधामा सहज पहुँच विस्तार भइ विकास नतिजा हासिल गर्न प्रत्यक्ष योगदान पुग्दछ।

८४.दिगो बिकासको लक्ष्य अनुरुप विकास र वातावरणलाई तादाम्यता कायम गरी पूर्वाधार विकासको कामलाई अगाडि बढाईने छ। यस नगरपालिकाको सडक सञ्जाल ब्यापक विस्तार भईसकेको सन्दर्भमा सो को स्तरोन्नति गर्न संघ र प्रदेश सरकारसँग विशेष पहल गरिनुका साथै नगरपालिकाको आफ्नो श्रोत परिचालनमा विशेष जोड दिईने छ। **"हाम्रो सडक, हाम्रो सहभागिता, स्तरीय सडक, हाम्रो प्रतिवद्धता"**को नीति अनुरुप नगरपालिका भित्र सडक निर्माण गर्दा सडकको स्तर अनुरुपका नाली पनि अनिवार्य निर्माण गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ।

८५.विकासका सबै आयामहरुले समेटिएको विकासको निम्ति दीगो विकासका लक्ष्यहरुतर्फ केन्द्रित रही गतिविधिहरु अगाडी बढाइने छ। पर्यटन गुरु योजना र सहिद स्मारक निर्माणको DPR तयार पारी सो को निचोड बमोजिम केही पर्यटकीय गन्तव्यमा आकर्षक निर्माणका कार्यको प्रकृया शुरु गरिनेछ ।सडकको सुरक्षा र सौन्दर्य वढाउने गरी सडक तथा यातायातको गुरु योजना र मापदण्ड बमोजिमका केही नयाँ कार्य थालनी गरिनेछ।

८६. मुसिकोट नगरपालिकाका सबै बस्तीलाई सडक सन्जालले जोड्ने परिकल्पना गरिए अनुसार र नगरपालिकाका वडा नं १, २, ३ र ४ समेट्ने भन्ज्याङ-हांडीखोला-पौंदी अमराइ राक्से सडक स्तरोन्नति तथा दोभान अरेवा लिलिङ कृषि सडकको लागी संघीय सरकारवाट आवश्यक बजेट व्यवस्थापन भइ सकेको जानकारी गराउछु। ५,६,८ र ९ समेट्ने खर्वाङ – धुमी – मालीका – स्वांरा – मालारानी जोड्ने मोटरबाटो निर्माणको लागि प्रदेश सरकारवाट केही वजेट व्यवस्था भएकोले रिङ रोडको निर्माण अभियानलाइ निरन्तरता दिनको लागि विशेष पहल गरिने छ।

८७. नगरपालिका क्षेत्र भित्र संचालन हुने यात्रुबाहक सवारी साधन र अन्य सवारी साधनहरु नियमित र व्यवस्थित गरिनुका साथै सडक संजाललाई नियमित गर्न प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, निरन्तर रोजगारी नि.नि. तथा म.सु.का व्यक्तिहरु सहित सडक बोर्ड नेपाल र नगरपालिकाको आफ्नै श्रोत परिचालन गरिने छ।

८८.वातावरणीय प्रभावहरुको मूल्याङ्कन गरी सडकहरुलाई प्राथमिकताका आधारमा स्तरोन्नति गर्दै लगिने छ। सडकको स्तरोन्नतिका लागि सम्बद्ध सबै निकायसँग समन्वय गरिने छ। आवश्यक स्थानमा कल्भर्ट निर्माणलाई प्राथमिकता दिइने छ। नगरपालिका क्षेत्रभित्रका भित्रि बाटोहरुमा नालीको व्यवस्था गरी बर्षायाममा समेत ग्रामीण यातायातको सुनिश्चितता गरिने कामलाइ मर्मत संभार कोष मार्फत प्राथमिकता दिइने छ।

८९. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार र मुख्यमन्त्री शैक्षिक सुधार कार्यक्रम जस्ता विकास गतिविधिहरु संघीय सरकार र प्रदेश सरकारद्वारा स्थानीय सरकारको विकास गतिविधिहरु संचालन गर्न प्राप्त कार्यक्रम भएकोले हाम्रो

आवश्यकता र वस्तुस्थिति अनुरुप प्रचलित कानून बमोजिम प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिने छ। प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा अधिकतम बेरोजगार ब्यक्तिहरुलाइ सुचिकृत गर्न प्रोत्साहन गरिने छ । नगरपालिकामा ठेकेदार कम्पनीवाट सम्पन्न गरिने योजनाहरुमा सूचिमा परेका ब्यक्तिहरुलाइ काममा लगाउनु पर्ने कुरालाइ कानून बमोजिम कार्यान्वयनमा जोड दिइने छ।

९०.पूर्वाधार विकासका काममा र निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तीको संरक्षण गर्न युवा र महिलाहरुलाई कामकालागि पारीश्रमिकमा आधारीतभई आकर्षित गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ।

९१. नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण हुने आवासीय तथा व्यावसायिक भवनलाई व्यवस्थित गर्न घर/नक्शा पास सम्बन्धी कार्यविधि तयार तथा स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।

९२.परिणाममुखी बिकासको लागि योजना कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन अनुगमन र मूल्याङ्कन विधिलाई चुस्त र नतिजा मुखी बनाईने छ र अनुगमनको पनि अनुगमन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्ने महत्वपूर्ण कामको शुरुवात गरिने छ।

९३. निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको सुरक्षा गर्न बजेटको ब्यवस्था गरिने छ। सडक लगायत निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तीको संभार एवं मर्मतसंभारको लागि एक मर्मतसंभार कोषको साथै बजेटको ब्यवस्था गरिने छ। आकस्मिक सडक मर्मत गर्न अवरुद्ध सडक संचालन गर्न यही कोषको परिचालन गरिने छ।

९४.नगरपालिका भित्र सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा महिलामैत्री, बालमैत्री, अपाङ्ग मैत्री तथा वातावरण मैत्री संरचना निर्माणमा जोड दिने विषयलाई निरन्तरता दिई कार्यान्वयन गरिने छ। विकास आयोजना संचालन गर्दा समय, लागत र गुणस्तरको ख्याल गरि अनुगमन मूल्यांकनलाइ प्रभावकारी वनाइने छ।

९५. नगरपालिका केन्द्रमा आफ्नो स्वामित्वमा रहेको र जग्गा प्राप्तीवाट खरिद भएको करिव १२ रोपनी जग्गामा बोलपत्र आव्हान भइ प्रशासकीय भवन निर्माणको काम सम्पन्नको चरणमा रहेको छ । सोही अनुरुप कार्यालय सञ्चालन गर्न आवश्यक फर्निचर एवं फर्निसिङको लागि आवश्यक वजेट व्यवस्था गरिने छ।

९६. नगरपालिकावाट निर्मित तथा वडाहरुबाट प्राप्त सम्पुर्ण योजनाहरुको परियोजना बैंकलाइ प्रभावकारी वनाइने छ । नगरपालिकाका मुख्य वजारमा सघन सहरी विकास कार्यक्रम अन्तर्गत पुर्वाधार युक्त नगर निर्माण गर्न सम्भाव्यता अध्ययन तथा डि.पि.आर. तयार भइ संघिय सरकार अन्तर्गत डिभिजन सहरी विकास कार्यालय मार्फत कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडी वढेको व्यहोरा जानकारी गराउन चाहान्छु।

९७. पहिचानको रुपमा नगरपालिकाको केन्द्र र अन्य वडाहरुमा आवश्यकता पहिचान गरी विभिन्न प्रयोजनको लागि जग्गा प्राप्ती गर्न बिशेष पहल गरिनेछ । वामीटक्सारपार्क, जेष्ठ नागरिक विश्राम तथा मनोरञ्जन पार्क, उद्योगग्राम, डम्पिङ साइड र फोहोर संकलन केन्द्र, प्रत्येक वडामा बगैचा, पोखरी, प्रतिक्षालय, पैदल मार्ग भएको कम्तिमा एउटा स्मार्ट मनोरञ्जन पार्क निर्माणको काम मुसिकोटका प्राथमिकताका बिषयहरु हुन्। श्रोत साधनको लागि संघिय सरकार एवं प्रदेश सरकार संग बिशेष पहल गरिने छ।

९८. नगरपालिकाभर २५ प्रतिशत जनसहभागिता जुटाई सिंचाई गर्नका लागि कुलोहरु निर्माण, मर्मत तथा व्यवस्थापन गर्ने काम प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाई सकिएको छ। सिंचाइको निम्ती महत्वपूर्ण योजनाहरु कार्यान्वयन गर्न आवस्यक बजेटको ब्यवस्था गरिने छ।

९९.नगरपालिका भित्रका सार्वजनिक, पर्ति तथा सरकारी सामुदायिक स्वामित्वका जग्गा अतिक्रमण हुन नदिने र भएको भए त्यसलाइ सुरक्षित गर्न उपयूक्त नीति अवलम्बन गरिने छ।

१००. संघिय समपुरक, प्रदेश समपुरक, लागत साझेदारी, विपद व्यवस्थापन तथा मर्मत संभार कोषको लागि आवश्यक बजेटको ब्यवस्था मिलाइने छ। पूर्वाधार निर्माणको लागि प्राविधिक इक्यूपमेन्ट खरिद कार्य यस आ वमा सम्पन्न भएको छ।

१०१. बिद्युत आपूर्ति लाई भरपर्दो बनाउन नगरपालिकाको केन्द्र लगायत अन्य बस्तीहरुमा राष्ट्रिय प्रशारण लाईनको विस्तार गरिएको र बिस्तार हुन नसकेका अन्य वस्तीहरुमा पनि राष्ट्रिय प्रशारण लाईनको विस्तार लाइ थप निरन्तरता दिइने छ। नगरपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण साना तथा लघु जलविद्युत आयोजनाहरुलाई एकीकृत गर्दै ग्रीडिङ, विद्युत प्राधिकरणसँग समन्वय गरी विक्रीको सुनिश्चित गर्ने काम अगाडी बढाउन बिशेष पहल गरिने छ।

१०२. सुरुका दिनमा नगरपालिकाद्वारा खरका छाना मुक्त कार्यक्रम अन्तर्गत अधिकांस जनताको घरमा जस्तापाताबाट खरका छाना मुक्त गरिएको, तत्पश्चात संघिय सरकारबाट सुरक्षित नागरिक आवास अन्तर्गत खरका छाना मुक्त कार्यक्रम अगाडी वढाईएकोमा चालु आर्थिक वर्षमा नै मुसिकोट नगरपालिका खरका छाना मुक्त नगरपालिकको नजिक पुगिसकेकोले यो अभियानलाइ सम्पन्न गर्न विशेष पहल गरिने छ।

वातावरण तथा बिपद्‌ब्यवस्थापन सम्वन्धी

१०३. नेपालको संविधानको अनुसूची–८ मा विपद् व्यवस्थापन तथा जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण, वातावरण संरक्षण, जैविक विविधतालाई स्थानीय तहको एकल अधिकारको सूचीमा राखेको छ। प्राकृतिक वातावरणमा विश्वव्यापीरूपमा विनाश हुँदै गएका कारण मुसिकोट क्षेत्र पनि प्रभाबित भईरहेको सन्दर्भमा यसलाई न्यूनीकरण गर्न प्रभाबकारी वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा र कार्यान्वियन गर्नु समयको माग भएको छ।

१०४. दिगो विकासका १७ वटा लक्ष्यमध्ये १० वटा र ६९ वटा मुख्य सूचकमध्ये २५ वटा सूचक विपद् जोखिम न्यूनीकरण र उत्थानशीलतासँग प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रूपले सम्बन्धित रहेका छन्।

१०५. बडिगाड नदिको पूर्व पश्चिम गरी दुइ दिशामा फैलिएको मुसिकोट नगरपालिका,निस्ती, छल्दी र दरम सहितका सदाबहार खोलानाला-नदी र बनजगल यहांका पहिचान हुन्। मुसिकोट नगरपालिकामा प्रसस्तै मात्रामा जल सम्पदा रहेकोले नगरको समृद्धिका लागि हामीसँग भएको जल सम्पदाको अधिक उपयोग गर्दै जलविद्युत, पर्यटन तथा पर्यावरणीय विकास र ठूला सिँचाई परियोजना निर्माणका लागि आवस्यक योजना निर्माण गरि कार्यान्वयनमा लैजान आवश्यक छ।

१०६. नदीहरुको वैज्ञानिक उत्खनन गरी संकलित नदिजन्य पदार्थको उपयोग गर्न समयमै ठेक्का वन्दोवस्त र राजश्व असुलिमा विशेष ध्यान दिइनेछ।

१०७. उज्यालो नगरपालिका अन्तर्गत बैकल्पीक उर्जाको माध्यमवाट सौर्य सडक बत्ति जोड्ने कामलाइ चालु आ.व.मा प्रकृयामा रहेको आगामी आ.व.मा पनि सौर्य सडक बत्ती जडानलाइ निरन्तरता दिन बैकल्पीक उर्जा प्रबर्धन केन्द्रसंग समन्वय गरिने छ। जलवायु परिवर्तनका असर न्यूनीकरण गर्ने उद्देश्यका साथ जलवायु अनुकुलन कार्ययोजना तयार गरिनेछ।

१०८. वातावरण संरक्षणमा कृयाशिल सामाजिक व्यक्तित्व, संस्था वा समूहको श्रम सहयोगमा वृक्षारोपण, वन नर्सरी, पदमार्ग, पोखरी तथा चौतारी निर्माण तथा भू–संरक्षणका लागि विशेष व्यवस्था गरीने छ। वनजंगल, जलाधार क्षेत्रको उचित संरक्षण गर्न ती क्षेत्रको अतिक्रमण रोक्नुका साथै अवैध निकासी पैठारी नियन्त्रणका कार्यक्रम संञ्चालन गरिने छ।

सार्वजनिक महत्वका पोखरी निर्माण र संरक्षण, नदि–खोला तटबन्ध र भल व्यवस्थापन, बाटीका निर्माण र भू–संरक्षण, चौपारी निर्माण र बृक्षारोपण गर्ने समुदाय, संस्था, समूह (व्यक्तिसमेत) लाई आवश्यक निर्माण सामाग्री दक्ष मिस्त्री तथा प्राविधिकको सेवा उपलब्ध गराई वातावण संरक्षण तथा स्वच्छ वातावरण निर्माणमा साझेदारी मार्फत व्यापक सहयोग दिने नीति अवलम्बन गरिने छ।

१०९. बिभिन्न गतिबिधहरु जस्तैः बिपद् ब्यवस्थापन कोष, बृक्षारोपण अभियान (Bio-Engineering), चौपारी/पोखरी/धारा र ट्रस निर्माण, वन उपभोक्तासंग अन्तरक्रिया लगायतका गतिबिधिको कार्यान्वयन गर्न आवश्यक बजेटको ब्यवस्था गरिने छ।

११०. भू-क्षयवाट अति प्रभावित क्षेत्रको पहिचान सहित सो नियन्त्रणको लागि नगरपालिकाको आफ्नै पहल एवं संघ र प्रदेश सरकारसंगको सहकार्यमा कार्यक्रम अगाडी बढाइने छ। यसको लागि आवश्यक तार/जाली, ह्यूमपाइप तथा पोलीपाइप खरिद्को आवश्यक ब्यवस्था मिलाइने छ। जोखिम क्षेत्रहरुको पहिचान गरी बायो इन्जिनियरिङ प्रबिधि मार्फत भू-क्षय रोक्ने कार्यमा बिशेष पहल गरिने छ।

१११. विकास र वातावरण वीच सन्तुलन कायम गर्ने नीति लिईने छ। वनको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गरी आय वृद्धि जिविकोपार्जनमा सुधार, वातावरण संरक्षण गर्दै वनविनाश तथा वन क्षेयिकरण न्यून गरिने छ। सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिलाई क्षमता विकास संस्थागत सुशासनमा जोड दिइने छ। रिचार्ज पोखरी निर्माण, पोखरी चौपारी निर्माणको लागि प्रोत्साहन जस्ता गतिबिधिलाइ निरन्तरता दिइने छ ।

११२. विपद् ब्यवस्थापनको लागि नगरपालिकामा एक बिपद् ब्यवस्थापन कोष रहेको र नगर स्तरीय विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आकस्मिक राहत कोष खडा गरिने र उद्धार कार्यको लागि राहत सामाग्री र जनशक्ति सम्बन्धी आवश्यक नीति तर्जुमा गरिने छ। नगरपालिका स्तरीय विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ।

११३. विभिन्न खालका महामारी र विपद्संग जुध्ने श्रोत साधन एवं स्वास्थ्यकर्मी तथा जनशक्तिको मनोवल बृद्धि गर्न संघीय सरकारले तोकेको मापदण्ड भित्र रही स्वास्थ्यकर्मी तथा जनशक्तिलाइ उचित प्रोत्साहनको ब्यवस्था गरिनेछ।

न्याय सम्पादन

११४. राज्य शक्तिको प्रयोग कार्यपालिका, ब्यवस्थापिका र न्याय पालिका मार्फत स्थानीय तहवाट समेत हुने व्यवस्था अनुरुप न्यायिक समितिलाई सक्षम र क्षमतावान वनाइने छ।

संविधानद्वारा प्रदत्त अधिकारका सूचिमा उल्लेखित विषयवस्तुहरुमा थप कानुन निर्माण गरी उपलव्ध स्रोत साधनलाई मध्यनजर गर्दै कार्यान्वियन गर्ने नीति अख्तियार गरिने छ।

न्याय सम्पादन तथा मेलमिलापलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्र गठन र मेलमिलाप कर्तालाई तालिम दिइ न्यायलाई छिटोछरितो बनाउने कार्यमा नगरपालिका अग्रसर रहेको कुरा नगरवासीले अनुभूत गर्ने

छन। यसको प्रतिफल स्वरुप न्यून उजुरी संख्या र उच्च फछ्यौंटले न्यायीक क्षेत्र सन्तोषजनक रहेको अनुभूत गर्न सकिने छ। आधारभूत मेलमिलाप कर्ता तालिम संचालन गर्न आवश्यक वजेट विनियोजन गरिने छ। मेलमिलापकर्ता पारीश्रमिक साथै न्यायिक कार्य सम्पादन अन्तर्गत आवश्यक वजेट विनियोजन गरिनेछ। न्यायिक समितिमा पर्न आएका उजुरीहरु अत्यधिक फछ्यौंट हुनेगरी न्यायिक समितिको कामलाई अझ प्रभावकारी बनाईने छ। समाजमा व्याप्त महिला हिंसा लाई रोक्न सामाजिक अभियान सञ्चालन गर्न समाजमा दबिएर रहेका हिंसा जन्य गतिविधि रोक्न न्यायिक समितिलाई

आवश्यक बजेटको ब्यवस्था गरी सरकारी र गैरसरकारी संस्थाहरुसँग आवश्यक समन्वय समेत गरिने छ।

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन,

११५. घुम्ती सेवाको अवधारणा बमोजिम जनतामा पुऱ्याइने सेवालाइ एकिकृत रुपमा संचालन गर्ने प्रक्रियाको लागि आवश्यक ब्यवस्था गरिने छ। कार्यालयमा डिजिटल नेपाल फ्रेमवर्क २०७६ को प्रभावकारी कार्यान्वनमा जोड दिई कागजि कामलाई कम गर्ने प्रयास हाम्रो रहने छ।

११६. बदलिदो परिवेशसँगै विकास व्यवस्थापन र सेवा प्रवाह प्रक्रियामा सिर्जनशीलता र वैकल्पिक उपायहरू अबलम्बन गर्न जरुरी छ। स्थानीय सरकारले संगठन तथा व्यवस्थापन, क्षमता विकास र अन्तर सरकार, समुदाय, सहकारी, निजी तथा गैर सरकारी संस्था साझेदारीको माध्यमबाट सेवा प्रवाह र विकास व्यवस्थापनलाई नतिजामूलक र प्रभाबकारी बनाउने तर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिन्छ। यसलाई मध्यनजर गर्दै नगरपालिकाको सेवा प्रवाह र कार्यसम्पादनमा प्रभाबकारिता अभिवृद्धि गरी स्थानीय सुशासन कायम गर्न स्थानीय नीति, कानून, संगठन तथा क्षमता विकास, राजस्व तथा श्रोत परिचालन र योजना व्यवस्थापनसम्बन्धी योजनाको प्रारूप तय गरिएको छ। जनप्रतिनिधि कर्मचारी क्षमता बिकास तालिम, शिप बिकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठीको माध्यमवाट मानव बिकास एवं मानव पूंजि निर्माणमा आवश्यक ब्यवस्था गरिने छ।

११७. पारदर्शिता र जवाफदेहीता जस्ता सुशासनका मूलभूत पक्षहरुलाई ध्यान दिंदै सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई जनउत्तरदायी तथा नतिजा मुखी बनाइनेछ। सार्वजनिक सेवा प्रवाहको मार्गदर्शनको रुपमा नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुमा नागरिक वडापत्र कार्यान्वयनमा ल्याई सकिएको छ। सो को प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जनचेतना अभिबृद्धि गरिने छ। समयको माग बमोजिम क्षतिपूर्ति सहितको नागरिक बडापत्र कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक कानूनको तर्जुमा गर्न पहल गरिनेछ।

११८. नगरपालिकाबाट गरिने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरु जस्तै जनहितकालागि सन्देश, प्रगति विवरण, बुलेटिन, नीति तथा कार्यक्रम, नगर कार्यपालिका, नगरसभाको बैठकबाट गरिने निर्णय, नगरपालिकाद्वारा प्रशारित कार्यक्रमहरु, स्थानीय सामुदायिक रेडियो तथा आम सञ्चारकर्मीहरुसँग समन्वय गर्दै सूचना प्रवाह छिटोछरितो र पारदर्शी रुपमा गरिने छ। स्थानीयस्तरमा संचालित सूचना तथा संचारका माध्यम रेडियो, पत्रिका, अनलाईन पत्रिकालाई सूचिकृत तथा प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइने छ।संविधानद्वारा प्रत्याभूत स्थानिय तहको अधिकार सम्वन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न तथा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्धन गर्दै जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता, सुनिश्चित गरी सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्न उपयुक्त कार्यक्रमहरु अगाडि बढाईने छ।

११९. स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढगरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा भएको कानूनी व्यवस्थालाई कार्यान्वयनमा जोड दिईने छ। कर्मचारीहरुको क्षमता अभिबृद्धि गरी समयमै सामान आपुर्ति र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न बिशेष प्राथमिकता दिईने छ। सार्वजनिक खरिद प्रक्रियामा सुधारको लागि आवश्यक कानून निर्माण गरी सरलीकरण प्रक्रिया अवलम्बन गरिनेछ।

१२०. "सेवाको वरीपरी जनता होईन, जनताको वरिपरि सेवा" भन्ने भावना सहित सेवा ग्राहीलाई सम्मान पूर्वक सेवा प्राप्त गर्ने अवसर सिर्जना गरिने छ। जनताको नजिकको सरकारको नाताले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय, भरपर्दो, नागरिक मैत्री बनाई सुशासनको प्रत्यक्ष अनुभूति दिलाइने छ। घरदैलोको सरकारको नाताले सेवाग्राहीका गुनासा तथा

सुझावहरु सम्बन्धित नजिकको पदाधिकारी समक्ष सोझै पठाउन/पुग्न सक्ने व्यवस्था मिलाइने छ । कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।

१२१. कार्य सम्पादन गर्ने क्रममा हाम्रा मात्र प्रयासहरु अर्याप्त हुन सक्छन । अरु स्थानीय सरकारहरुको अनुभवबाट सिक्न र नगरपालिकामा अवलम्वन गर्न प्रतिनिधि र कर्मचारी सम्मिलित अध्ययन, अवलोकन तथा अनुभव आदान प्रदान भ्रमण कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइने छ । अन्य स्थानीय तहहरुसंगको सहकार्यमा संयूक्त लगानीमा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ ।

१२२. आजको युग सूचनाको युग हो । हाम्रा गतिबिधिहरु बारे नागरिकलाई शीघ्रातिशीघ्र सूचना प्रदान गर्न नगरपालिकाको वेवसाइट नियमित अपडेट गरी सूचना सार्वजनिक गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईने छ । नगरपालिकाको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट, कानून, निर्णय, पुस्तिका प्रकाशन, स्थानीय पत्रपत्रिका, एफ.एम. मार्फत सार्वजनिकीकरण गरिने कार्यलाई प्राथमिकता दिईने छ । कार्यालयका गतिविधिहरु सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक लेखापरिक्षण बुलेटिन प्रकाशन र होर्डिङ्ग बोर्ड मार्फत सार्वजनिक गर्दै नागरिकको सूचनाको हकको सम्मान गर्ने कार्यलाई अझ प्रभावकारी बनाईने छ ।

१२३. नगरपालिकाद्वारा निर्मित सम्पूर्ण कानूनहरु स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।

१२४. नगरपालिकामा एक व्यवस्थित सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना गर्ने साथै नगरपालिका भित्र रहेका प्रत्येक घरपरिवारको पूर्ण लगत राख्ने कार्य गरिने छ । यसको निम्ति नगर प्रोफाइलको माध्यमवाट कार्यान्वयन हुने ब्यहोरा माथि प्रकरणहरुमा उल्लेख भइ सकेको छ । नगरपालिकाबाट वडा कार्यालय, पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई गरिने पत्राचारमा एस.एम.एस. प्रणालीको अवलम्बनगर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिंदै पछिल्लो अत्याधुनिक प्रविधि अवलम्वन गर्ने कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिईने छ ।

१२५. नगरपालकिका कार्यालय र वडा कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा सरल छिटो छरितो र अनुगमनयोग्य वनाउने साथै सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई जोड दिंदै मानव संसाधन विकासको निमित्त जनप्रतिनिधि कर्मचारिको क्षमता विकास कार्यक्रम गरिने छ ।

१२६. नगरकार्यपालिकाको कार्यालय, वडाकार्यालय, स्वास्थ्य संस्थाहरुका लागि आवश्यक फर्निचर, मेशीनरी औजार लगायत पूर्वाधारको व्यवस्थापन गरी उचित कार्यवातावरणको सिर्जना गरिने छ ।

१२७. नगरपालिकाले सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरुमा नागरिकको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने कार्यलाई आवश्यक अध्ययन गरी उपयूक्त नीति अवलम्वन गरिने छ । वार्षिक विकास कार्यक्रमहरुको छनौट, कार्यान्वयन, अनुगमनमा सार्वजनिक, निजि र सहकारी क्षेत्रको सहभागिता मूलक योजना पद्धतिको अवलम्बन गरिने छ । विकासका गतिविधिमा नागरिक अपनत्व अभिवृद्धिमा विशेष जोड दिइने छ ।

१२८. राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरुको मनोवल उच्च राखी कार्यसंम्पादनमा प्रभावकारीता ल्याउन अतिरिक्त कार्य गरेवापत खाजाको ब्यवस्थापन कार्यलाइ निरन्तरता दिइनेछ । कर्मचारीको क्षमता बिकास गर्न नगरपालिकाको आफ्नै श्रोतवाट क्षमता बिकास तालिम लगायत अन्य संघ एवं प्रदेश सरकार एवं तालिम केन्द्रहरुवाट आयोजना हुने तालिम कार्यक्रमहरुमा सहभागि गराइने छ ।

१२९. प्रदेश सरकारले निर्धारण गरेको कानून बमोजिम जनप्रतिनिधिहरुलाई तोकेको सेवा सुविधाहरुको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।

१३०. जनसभागितालाई उत्साह पूर्वक जुटाउन टोलटोलमा निर्माण प्रकृया, सरसफाई, वित्तिय अनुशासन, बातावरण प्रवर्द्धन, बालबालिका, महिला, जेष्ठ नागरिक अपाङ्ग लगायतको पहुँच रहने गरी निर्माणका कार्य गर्ने गराइने छ।

१३१. नगरपालिकाको नीति, कानून, मापदण्ड, निर्णय कार्यान्वयन, सार्वजनिक सम्पति, नगरको सुरक्षा तथा संरक्षण, विपद व्यवस्थापनका लागि नगर प्रहरी नियुक्ती कार्य चालु आ. व. मा सम्पन्न भएको छ। नियुक्त नगर प्रहरीको क्षमता विकास गर्दै नगर प्रहरीको संख्या आवश्यकता बमोजिम थप गरिने छ।

१३२. जनतालाई दिने सेवा छिटो छरितो र योजनाबद्ध ढंगले सम्पन्न गर्नका लागि एउटा "योजना कार्यान्वयन तथा खरिद परामर्श समिति"गठन गरिनेछ, जसले गर्दा आगामी आर्थिक वर्षमा जेष्ठ मसान्त भित्र काम सम्पन्न भई आषाढ पहिलो हप्तामा नै भुक्तानी भैसक्ने छ। योजना अनुसार खरिद गर्नुपर्ने सामाग्री, मेसिन, औजार, फर्निचर आदि समयमै थप पारदर्शी ढंगले सम्पन्न हुने छ। सार्वजनिक सुनुवाईलाई निरन्तरता दिईने छ।

१३३. सुशासन र संस्थागत विकास क्षेत्रको अपेक्षित नतिजा प्राप्त गर्न नगरपालिकाको स्रोत, स्थानीय संघ/संस्था, समुदाय, निजी क्षेत्र र प्रदेश तथा संघ सरकारसँग साझेदारी र सहकार्य गरी आवधिक योजनाले परिलक्षित गरे बमोजिम प्राथमिकताको आधारमा कार्यक्रम तथा आयोजना सञ्चालन गरिनेछ ।

१३४. आगामी आर्थिक वर्ष देखि नगरपालिकाको नया प्रशासकीय भवनबाट सेवा प्रदान गरिने छ। सेवाग्राही हरुलाइ चिसो तातो पानी सहित विश्राम कक्षको व्यवस्था गरिने छ। स्वस्थ खाजा खानाको लागि चमेना गृह संचालन गरिने छ। नागरिक सहायता कक्ष तथा स्तनपान कक्षको व्यवस्था गरिनेछ। वडा कार्यालय भवन नभएको स्थानमा क्रमश भवन निर्माण तथा पुराना भवनको स्तरोन्नती कार्य अगाडि वढाइने छ।

१३५. आर्थिक अनियमितता, भ्रष्टाचारजन्य अपराध कार्यलाइ गम्भीर रुपमा लिई त्यस विरुद्ध तदारुकता पूर्वक कदम चाल्दै सदाचार र सुशासन प्रबर्द्धन गरिनेछ। हाम्रा विकासका गतिबिधिहरु मध्ये निर्माण व्यवसायी वाट हुने ९५ प्रतिशत योजनाहरु अनलाइन बोलपत्र एवं सिलवन्दी दरभाउ पत्र माध्यमद्वारा अगाडि बढेकोमा आगामी आ. व.मा यसलाइ अझै प्रभावकारी बनाइने छ।

१३६. विगतका वर्षहरुमा भन्दा यस आ.व.मा अर्थतन्त्र केही कमजोर भइरहेको संकेत देखा परिरहदा त्यसको प्रत्यक्ष प्रभाव हामी नगरवासीमा पनि पर्नु स्वभाविक हो। नगरपालिका र नगरपालिका अन्तरगतका कार्यालयहरुमा नागरिकले बुझाउनु पर्ने कर तथा शुल्क प्रथम त्रैमासिक भित्र बुझाउन सूचित गरिनेछ। प्रथम त्रैमासिक अवधिको समाप्ती पछि कर दाखिला कार्यलाइ सेवाको पूर्व शर्तको रुपमा राखि कर संकलन कार्य प्रभावकारी बनाइनेछ।

१३७. नियमानुसार आर्थिक वर्ष ०७८/०८९ भित्र दर्ता भइ संचालनमा रहेका र हाल सम्म नविकरण नगरेका व्यापार व्यवसाय तथा संघ संस्थाले तिर्नु पर्ने रकम आगामी आ.व.को प्रथम त्रैमासिक भित्र बुझाएमा नियमानुसार लाग्ने जरिवाना रकममा शत प्रतिशत छुट दिइनेछ।

१३८. आर्थिक संकट झेलिरहेको वर्तमान परिस्थितिमा सवारी साधनको प्रयोग, इन्धन, वैठक भत्ता, भ्रमण सुविधा एवं प्रशासनिक खर्चमा मितव्ययीता अपनाइने छ।

अन्त्यमा,

१३९. गत आ.व.हरुमा कार्यान्वयन भएका योजना र कार्यक्रमहरु सँगसँगै चालु आ.व.को समाप्तिसँगै हाम्रो यस मुसिकोट नगरपालिकाले विकासको क्षेत्रमा नयाँ मोड लिने प्रशस्त आधारहरु तयार भएका छन्। संघ एवं प्रदेश सरकारद्वारा स्थानीय सरकारलाई समेट्ने गरी निर्माण भएका कानून एवं नगरपालिकाबाट निर्मित कानून वमोजिम सरकार सञ्चालनका

महत्वपूर्ण आधारहरु तयार भएका छन । नीति, कार्यक्रम, बजेट एवं योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका हाल सम्मका हाम्रा अभ्यासहरु र निर्मित कानूनहरुको आधारमा समेत आगामी दिनहरु अझ सहज हुने कुरामा विश्वास लिन सकिन्छ ।

१४०. समुदाय परिचालन, विकास निर्माण, सेवा प्रवाह, क्षमता विकास प्रक्रियामा गैर सरकारी संस्था, समुदायमा आधारित संस्था तथा सहकारीको सहभागिता, क्रियाशीलता तथा योगदानमा वृद्धि हुनेछ ।

१४१. संघिय संरचना पछिको तीन तहको सरकार, यसका संरचना निर्माण र संगठनलाई कामयाबी बनाउनको लागि भएका हाम्रा हालसम्मका प्रयासहरु हेर्दा भोलिको दिनको लागि सुखद लक्षण देखिन्छन । हाल सामाजिक आर्थिक विकास तथा रुपान्तरणमा धेरै परिवर्तन आएको अनुभूति गरिएको छ । पारदर्शी संस्कृति अवलम्बन भएको पाएका छौं । स्थानीय जनतालाई निरन्तर सेवा प्रवाह गर्ने जनप्रतिनिधि साथै आम कर्मचारी प्रति आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

१४२. प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनवाट मुसिकोटको विकासमा सकारात्मक प्रभावपर्ने र उच्च भौतिक एवं बित्तिय प्रगती हासिल गर्दै "समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको" राष्ट्रिय आकाङ्क्षा पुरा गर्न सहयोग पुग्नेछ भन्ने आसा लिएको छु ।

१४३. समुन्नत र समृद्ध हाम्रो मुसिकोट नगर निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने संघिय सरकार एवं प्रदेश सरकारका विभिन्न निकायहरु, जिल्ला समन्वय समिति, रचनात्मक तथा सहयोगी भूमिका निभाउँदै आउनु भएका राजनीतिक दल, निजी क्षेत्र, सहकारीक्षेत्र, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, नागरिक समाज, आम संचार माध्यम र सञ्चारकर्मीहरु एवं जन्मभूमिका लागि चिन्तनशील र सहयोगी रहेका सबै प्रवासीहरु लगायत विभिन्न तह र तप्काका महानुभावहरु प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै स्थानीय सरकारको रुपमा सेवा गर्ने अवसर प्राप्त भएको यस घडीमा जहाँ सुकै रहनु बस्नु भएका सम्पूर्ण मुसिकोट वासीहरु आमा, बुबा, दाजु, भाई, दिदी, बहिनी एवं अमूल्य राय सुझाव प्रदान गर्नु हुने अन्य स्थानीय सरकार, स्थानीय प्रशासन र सुरक्षा निकायलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु र प्रस्तुत नीति र कार्यक्रमको अनुमोदन र सफल कार्यान्वयनको अपेक्षा राख्दछु ।

उपस्थित सभा सदस्यज्यूहरु, सम्पूर्ण कर्मचारीहरु, पत्रकार बन्धु लगायत उपस्थित महानुभावहरुबाट यो नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समन्वय, सहयोग तथा सक्रिय सहभागिताको अपेक्षा सहित हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

नमस्कार ! धन्यबाद ।

जिवलाल खरेल जीवन
नगर प्रमुख
मुसिकोट नगरपालिका, वामीटक्सार, गुल्मी
मितिः २०८०/०३/१०
रुद्रावती वहुमुखी क्याम्पस, सभाहल ।